

ประเด็นที่ 3

เพิ่มการเข้าถึงบริการ สุขภาพจิตและบำบัดยาเสพติด

นายแพทย์ณัฐพงศ์ วงศ์วิวัฒน์
ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ ๘

แพทย์หญิงบุญศิริ อันศิริมงคล
สาธารณสุขนิเทศก์ เขตสุขภาพที่ ๘

นายแพทย์กิตติเชษฐ์ ธีรกุลพงศ์เวช
ประธาน Service Plan สาขาสุขภาพจิตและสารเสพติด เขตสุขภาพที่ 8

ที่	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย รอบที่ 1	ผลการดำเนินงาน	
			ผ่าน	ไม่ผ่าน
ตัวชี้วัดตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข				
1	การฆ่าตัวตาย			
1.1	อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ (ไม่เกิน 7.8 ต่อแสนประชากร)	ไม่เกิน 7.8 ต่อแสนประชากร	5.62 ต่อแสนประชากร	
1.2	ร้อยละของผู้พยายามฆ่าตัวตายเข้าถึง บริการที่มีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 65)	ร้อยละ 35	ร้อยละ 61	
2	ร้อยละของผู้ป่วยยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาได้รับการดูแลอย่าง มีคุณภาพต่อเนื่องจนถึงการติดตาม (สมัครใจ ม.113/114) (Retention Rate)	ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 70	ร้อยละ 87.26	
ตัวชี้วัด Monitor ในพื้นที่				
1	ร้อยละของผู้ป่วยโรคจิตเวชและสารเสพติด ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความ รุนแรง (SMI-V) ที่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาในเขตสุขภาพได้รับการดูแลต่อ เนื่องจนไม่ก่อความรุนแรงซ้ำ (ร้อยละ 85)	≥ ร้อยละ 65	ร้อยละ 35.77	

ผู้ป่วยยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพ ต่อเนื่องจนถึงการติดตาม (Retention Rate)

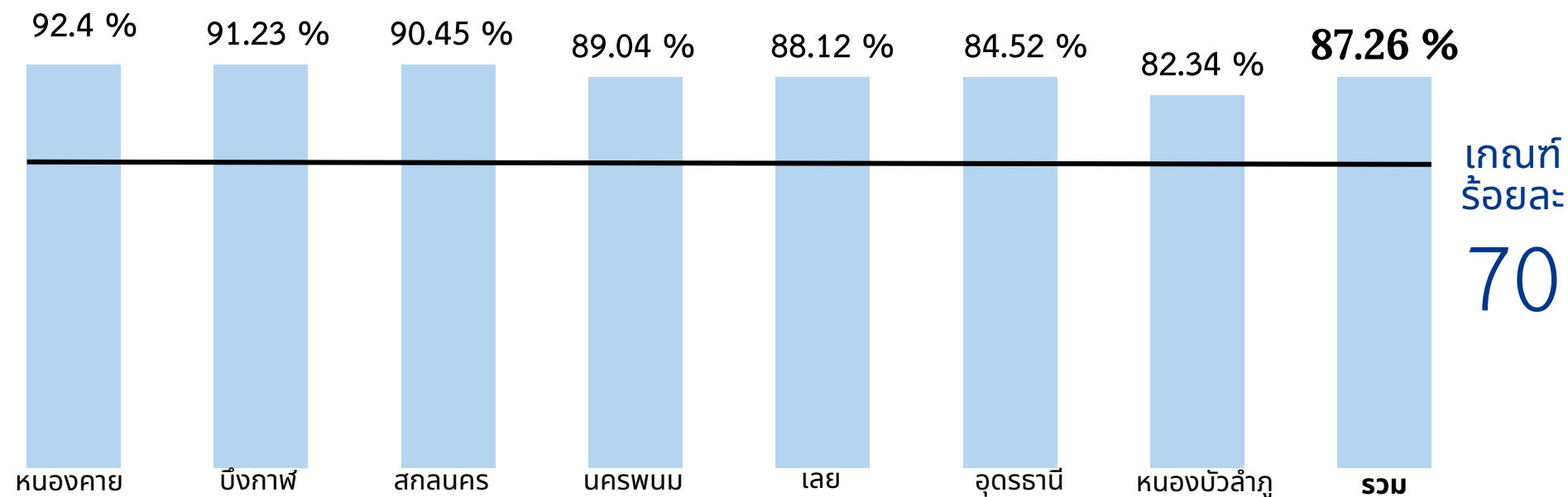
เขตสุขภาพที่ 8

Total

87.26 %

ปีระยะบำบัดฯ
5,360 คน

ติดตามครบตามเกณฑ์
4,677 คน

เกณฑ์ร้อยละ
70

ข้อค้นพบ

- ความหลากหลายในการบำบัด มีนิ/ศูนย์พักคอย/Home ward/CBTx
- รูปแบบการบำบัด ขึ้นอยู่กับบริบทพื้นที่ (กลุ่มสีแดง/สีส้ม) รพจ/รพ.ธัญญารักษ์/มีนิธัญญารักษ์/ศูนย์พักคอย ติดตาม 4 ครั้ง/ปี (กลุ่มสีเหลือง/สีเขียว) รูปแบบการบำบัดเดียวกัน สีเหลือง บำบัด OPD Case (Matrix program) ติดตาม 4 ครั้ง/ปี สีเขียว บำบัด OPD Case บำบัด CBTx ติดตาม 1 ครั้ง/Case
- ระบบรายงาน บสต. ความทันเวลาในการบันทึก/การติดตามคุณภาพ

แนวทางพัฒนา

- ตัวชี้วัด (ท่ากาย) หยุดเสพยาต่อเนื่อง 3 เดือน (Remission rate) วัดผลลัพธ์การบำบัด ขับเคลื่อนผ่านกลไก Service Plan
- ทบทวนระบบฐานข้อมูล SMIV ใน HDC และ บสต. ให้เป็นข้อมูลชุดเดียวกัน เนื่องจาก บสต เป็นฐานข้อมูลยาเสพติด บาง case ไม่ได้ Dx F00-99 ส่วน HDC เป็นการเข้าถึงบริการบำบัดรักษา case ได้รับการ Dx F00-99+SMIV (case ขึ้นในฐานข้อมูล HDC)
- ปรับรูปแบบการบำบัดรักษาตามบริบทและศักยภาพ มีนิธัญญารักษ์ (จาก IMC 15-30 วัน ส่งต่อ LTC 90-120 วัน) ศูนย์พักคอย (IMC/LTC) Home ward ยาเสพติด

ลำดับ	จังหวัด	ระบบ สมีครใจ ม.113 และ ม.114 (1 ต.ค. 67 - 20 พ.ค. 68)				
		ผลงาน	ข้อมูลที่ 2 (B)			
			ทั้งหมด	ครบโปรแกรม	ไม่ครบโปรแกรมหรือจำหน่าย	%
1	หนองคาย	231	250	241	9	92.4
2	บึงกาฬ	510	559	545	14	91.23
3	สกลนคร	739	817	792	25	90.45
4	นครพนม	463	520	510	10	89.04
5	เลย	697	791	765	26	88.12
6	อุดรธานี	1622	1919	1736	183	84.52
7	หนองบัวลำภู	415	504	483	21	82.34
	รวม	4677	5360	5072	288	87.26

ระบบดูแลผู้ป่วยจิตเวชและยาเสพติด (Patient Journey) เขตสุขภาพที่ 8

ผู้ป่วยจิตเวชและยาเสพติดก้าวร้าวรุนแรง
☎ 191 / 1669 First Call

- มาเอง / Call Center (ม.113)
- ญาติ/ชุมชน นำส่ง (ม.113)
- เจ้าหน้าที่นำส่ง (ม.114)
- ศาลสั่ง (ม.168 / ปอ.ม.56) (ม.168)

ศูนย์คัดกรอง

ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว
Overt Aggressive Scale (OAS)

พ.ร.บ. สุขภาพจิต **ม.22**

พ.ร.บ. สุขภาพจิต **ม.22**

พ.ร.บ. สุขภาพจิต **ม.22**

พ.ร.บ. สุขภาพจิต **ม.22**

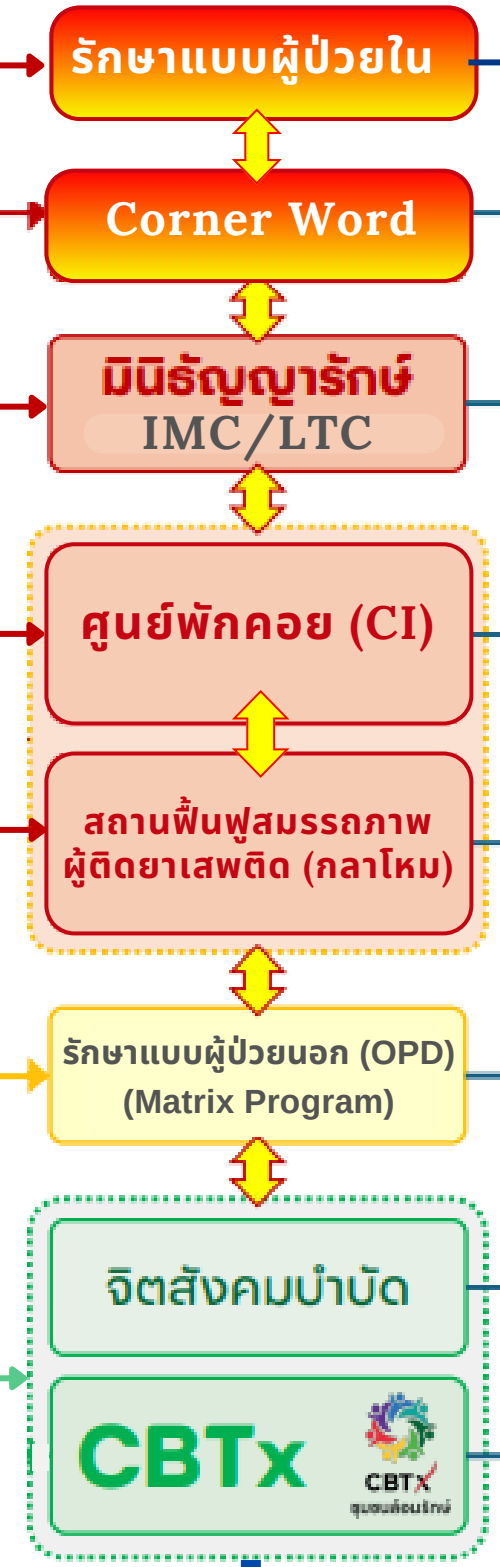
นำส่งห้องฉุกเฉิน
 โรงพยาบาล
 จัดการภาวะฉุกเฉิน

ส่งต่อ
 จิตแพทย์

นำส่งโรงพยาบาล
 ในพื้นที่
 +
ปรึกษาจิตแพทย์

ประเมิน
 พฤติกรรม
 การใช้
 ยาเสพติด
 (บคก.ทสร.)
V.2

- ≥27 ผู้ติด
- 4-26 ผู้เสพ
- 2-3 ผู้ใช้

สวศ./สวท.
 สว.จิตเวช/สว.รักษารักษ์
 ดูแลกลุ่มที่ยังยากซับซ้อน
 สว.ที่ไม่มีมินิรัฐบุรุษรัก/ศูนย์พักคอย

ระหว่างบำบัด
 สามารถ
 ขอบความ
 ช่วยเหลือจาก
**ศูนย์ฟื้นฟู
 สมรรถภาพ
 ทางสังคม**

ช่วยเหลือทางสังคม
 เช่น สร้างอาชีพ เบี้ยยังชีพ
 กองทุน อาหาร และที่อยู่อาศัย

ติดตามเยี่ยมคุณภาพต่อเนื่อง
 อย่างน้อย 4 ครั้ง/ปี
โดย 5 ภาครัฐ + 1 เพื่อนบ้าน

สว. สังกัด สป.	สว. เฉพาะทาง
สวศ./สวท. เปิด Ward จิตเวชยาเสพติด ครบทุกจังหวัด รวม 130 เตียง	รักษารักษ์ อุดรธานี 120 เตียง
สวช. เตียงสีแดงcorner ward รวม 246 เตียง	สวจ.เลย 140 เตียง
มินิรัฐบุรุษรัก 35 แห่ง รวม 528 เตียง	สวจ.นครพนม 130 เตียง

Completed Suicide

Age : 20 - 59 ปี

Disease :

01

โรคจิตเวช
(โรคซึมเศร้า, โรคจิตเภท)

02

ติดสารเสพติด

03

ติดสุรา

04

มีประวัติ
เคยฆ่าตัวตาย

05

บุคลิกภาพ
หุนหันพลันแล่น

Specific factors:

1

ฤทธิ์สารเสพติด/สุรา

2

วิกฤติในชีวิต
(หนี้สิน/ผิดหวังการเรียน/
สูญเสียความสัมพันธ์และขัดแย้งรุนแรง)

3

จิตเวชกำเริบ

ข้อค้นพบ

- **Suicide Literacy, Warning sign** ยังไม่ครอบคลุม
- **การเข้าถึงบริการคุณภาพ** กลุ่มเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายยังไม่ครอบคลุม (โรคจิตเวชขาดนัดขาดยา/ผู้ติดยา สารเสพติด ติดสุรา ใช้ต่อเนื่อง)
- **ข้อมูลระบบ รง.506ร** (ฆ่าตัวตาย) ของ รพ.จิตเวชขอนแก่นฯ และ **ใบ มบ. (ใบมรณบัตร มหาดไทย)** ข้อมูลไม่ตรงกัน
- **การบันทึกข้อมูล** ใน รง 506ร กับ HDC (X60-84) ล่าช้า และไม่ครอบคลุม
- ผู้พยายามฆ่าตัวตายเข้าถึงบริการที่มีประสิทธิภาพ 7 มาตรการ ยังพบการพยายามฆ่าตัวตายซ้ำ
- **กลุ่มวัยทำงาน** พบ Completed suicide และ Attempted Suicide สูง

การฆ่าตัวตาย

Attempted Suicide

Age : 20 - 59 ปี

Disease :

1. โรคจิตเวช(ซึมเศร้า โรคจิตเภท ภาวะการปรับตัวผิดปกติและโรควิตกกังวล)
2. ติดสารเสพติด/สุรา
3. มีประวัติเคยฆ่าตัวตาย

Specific factors :

1

วิกฤติ
ในชีวิต

2

จิตเวช
กำเริบ

3

ฤทธิ์สารเสพติด
สุรา

แนวทางพัฒนา

- **Suicide Literacy** กลุ่มวัยเรียน/วัยรุ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางใจ (RQ) และกลุ่มวัยทำงาน (Problem solving/Coping skill)
- **Early warning sign** (ระบบส่งต่อ/ดูแลช่วยเหลือ ด้วย Hotline ฆ่าตัวตาย)
- **เพิ่มมาตรการ** ฝ้าระวังการฆ่าตัวตายในกลุ่มที่มีประวัติพยายามฆ่าตัวตาย (ลดปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยกระตุ้น ส่งเสริมปัจจัยปกป้อง และเสริมด้านกั้น)
- กำกับ ติดตาม **การบันทึก HDC การวินิจฉัย X60 - X64 และ รง.506ร** ให้เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง ครบถ้วน และนำข้อมูลใบมรณบัตร (มหาดไทย) มาวิเคราะห์ร่วมด้วย
- **ตัวชี้วัด (ท้าทาย)** ผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่กลับมาทำร้ายตนเองซ้ำภายใน 1 ปี (ดำเนินการควบคู่กับ 7 มาตรการฝ้าระวัง)

ร้อยละผู้ป่วยโรคจิตเวชและสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง (SMI-V) ที่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาได้รับการดูแลต่อเนื่องจนไม่ก่อความรุนแรงซ้ำ

ข้อค้นพบ

- ใช้โปรแกรม V-Care ดักจับคัดกรองและติดตามผู้ป่วย SMI-V (ในกลุ่มผู้ป่วยสีแดง สีส้ม) นำเข้าสู่โปรแกรม HDC เพิ่มการเข้าถึงการบำบัดรักษา
- การนำเข้า/บันทึกข้อมูลใน Special PP ไม่ครบถ้วนและครอบคลุม ทำให้ข้อมูล HDC มีจำนวนน้อย

ข้อเสนอแนะ

- ขยายผลโปรแกรม V-Care ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อนำ ผล ในฐานข้อมูล V-Care เข้าถึงระบบบริการบำบัดรักษาที่มีคุณภาพ
- กำกับมาตรฐานการใช้โปรแกรม V-Care ให้ชัดเจน
- กำกับบันทึกข้อมูล HDC/SMI-V ถูกต้อง/ครบถ้วน

แนวทางพัฒนา

- เขตสุขภาพ จัดอบรมบุคลากรเรื่องการบันทึกข้อมูลผู้ป่วย SMI-V ใน Special PP และ ระบบ V-Care ครบ 100%
- ขยายผลการใช้งานระบบ V-Care ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อคัดกรองผู้มีปัญหาจิตเวชและสารเสพติดเข้าถึงบริการบำบัดรักษาคุณภาพ
- ฐานข้อมูล V-Care เป็นฐานเดียวกันทั้งจังหวัด/เขตสุขภาพ

ร้อยละของผู้ป่วยโรคจิตเวชและสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง (SMI-V) ที่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาได้รับการดูแลต่อเนื่องจนไม่ก่อความรุนแรงซ้ำ

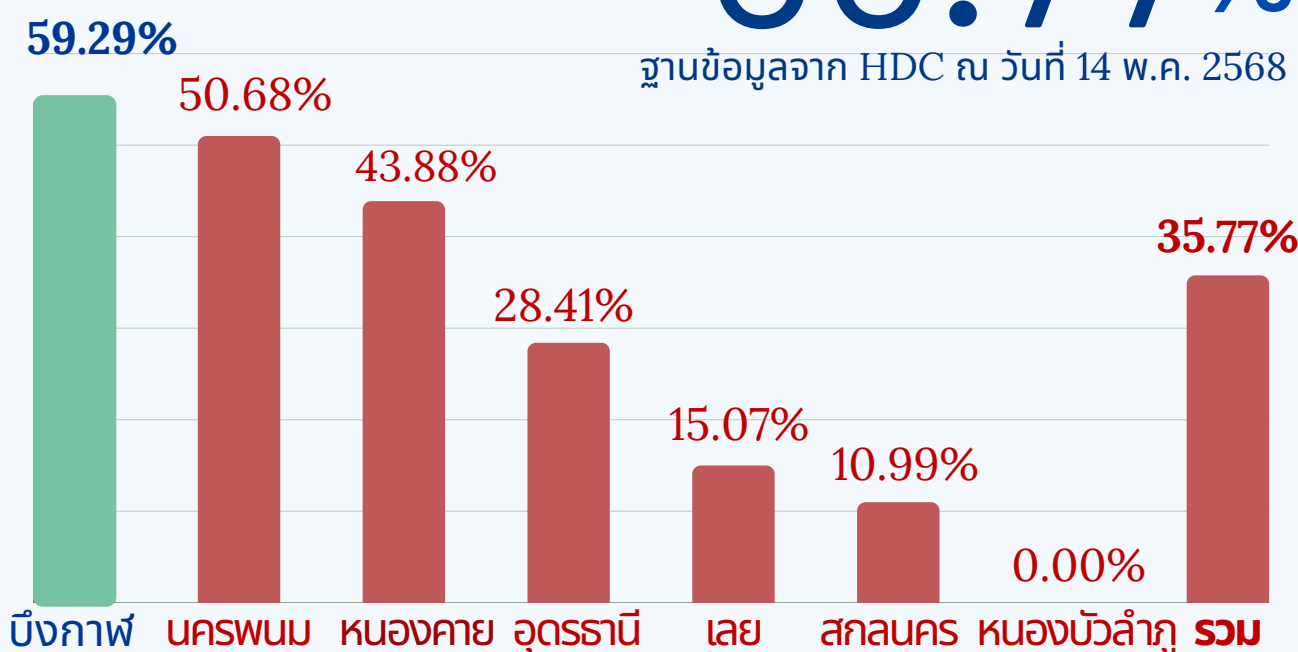
เขตสุขภาพที่ 8

Total

35.77%

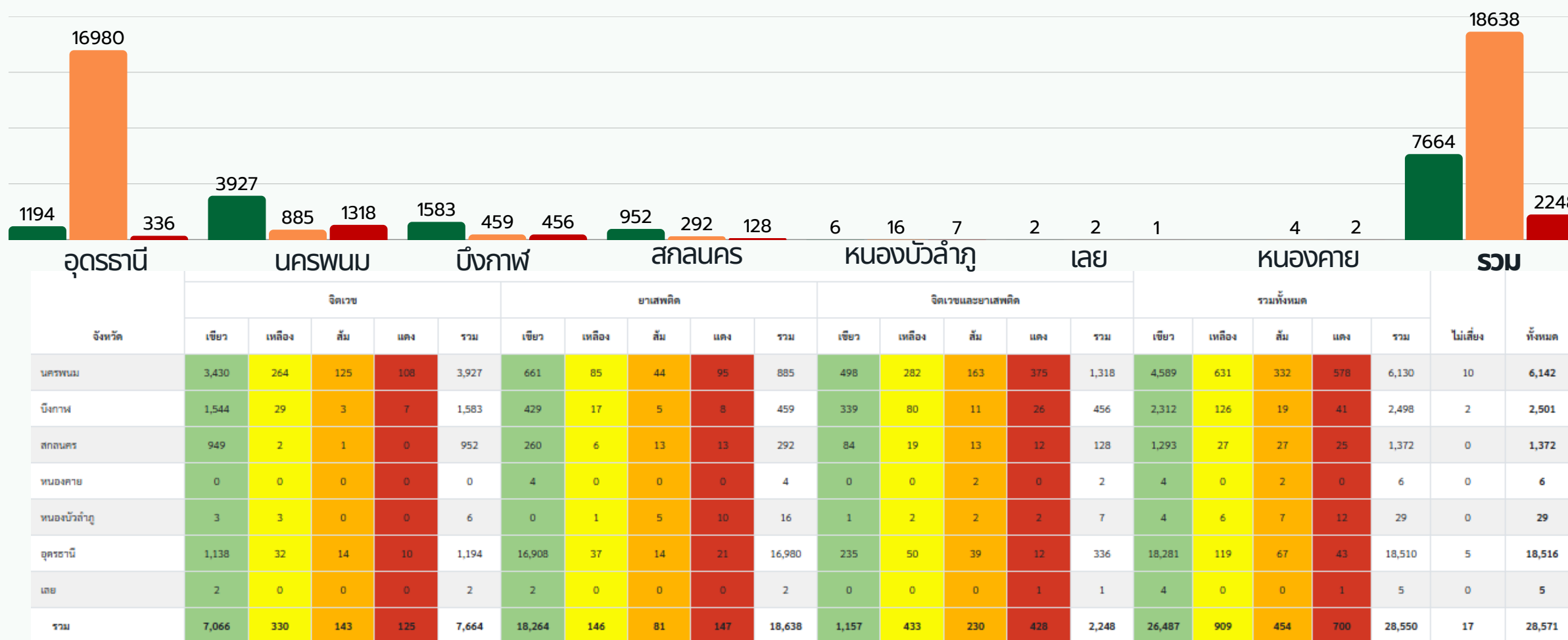
ฐานข้อมูลจาก HDC ณ วันที่ 14 พ.ค. 2568

รอบ 3 เดือน เกณฑ์ร้อยละ 55
รอบ 6 เดือน เกณฑ์ร้อยละ 65

ฐานข้อมูลผู้ป่วยจิตเวชและยาเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง โดยใช้โปรแกรม V-Care ในเขตสุขภาพที่ 8 (หน่วยนับ : คน) ฐานข้อมูลจาก V Care ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2568

● จิตเวช ● ยาเสพติด ● จิตเวชและยาเสพติด

Back up Suicide

จังหวัด	ปัจจัยเสี่ยง	ปัจจัยกระตุ้น	ปัจจัยปกป้องที่ต้อง เร่งแก้ไข	Gap การเฝ้าระวัง สัญญาณเตือน	รูปแบบนวัตกรรม
อุดรธานี	ผู้ติดสารเสพติด	กำเริบจากโรคทางจิต พิษจากการสารเสพติด	ความเข้มแข็ง ครอบครัว	ความตระหนักและ ไม่ทราบช่องทาง	R8EOC เครือข่ายร่วมดูแล
หนองคาย	ผู้ติดสารเสพติด ผู้ป่วยจิตเวช	กำเริบจากโรคทางจิต พิษจากการสารเสพติด	ความเข้มแข็ง ครอบครัว	ความตระหนักต่อ สัญญาณเตือน	Sakrai hos plus
หนองบัวลำภู	ผู้ติดสารเสพติด ผู้ป่วยจิตเวช	กำเริบจากโรคทางจิต พิษจากการสารเสพติด	ทักษะการแก้ไขปัญหา	ความตระหนักและ ไม่ทราบช่องทาง	วัคซีนใจในชุมชน
เลย	ผู้ติดสารเสพติด ผู้ป่วยจิตเวช	กำเริบจากโรคทางจิต พิษจากการสารเสพติด	ทักษะการแก้ไขปัญหา	ความตระหนักต่อ สัญญาณเตือน	R8EOC R506Dashboard
สกลนคร	ผู้ติดสารเสพติด ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง	พิษจากการสารเสพติด	ทักษะการแก้ไขปัญหา	ความตระหนักและ ไม่ทราบช่องทาง	R8EOC เครือข่ายร่วมดูแล
นครพนม	ผู้ติดสารเสพติด ผู้ป่วยจิตเวช	กำเริบจากโรคทางจิต พิษจากการสารเสพติด	ทักษะการแก้ไขปัญหา	ความตระหนักต่อ สัญญาณเตือน	4 หมอ 1 ญาติ เพื่อนบ้านรู้ทัน R506Dashboard
บึงกาฬ	ผู้ติดสารเสพติด	กำเริบจากโรคทางจิต พิษจากการสารเสพติด	ความเข้มแข็ง ครอบครัว	ความตระหนักต่อ สัญญาณเตือน	App น่องรู้ใจ
สุม	ผู้ติดสารเสพติด ผู้ป่วยจิตเวช	กำเริบจากโรคทางจิต พิษจากการสารเสพติด	ทักษะการแก้ไขปัญหา ครอบครัว	ความตระหนักและ ไม่ทราบช่องทาง	R8EOC R506Dashboard

ลำดับที่	จังหวัด	ประชากรกลางปี	ปีงบประมาณ 2567		ปีงบประมาณ 2568	
			จำนวนผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จ (คน)	อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ ต่อ ปชก.แสนคน	จำนวนผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จ (คน)	อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ ต่อ ปชก.แสนคน
1	บึงกาฬ	418,738	43	10.28	17	4.06
2	เลย	629,607	82	12.84	19	3.02
3	หนองคาย	507,881	19	3.36	10	1.97
4	หนองบัวลำภู	504,887	43	8.45	16	3.17
5	อุดรธานี	1,547,152	56	3.57	28	1.81
6	นครพนม	710,746	55	7.70	23	3.24
7	สกลนคร	1,138,945	61	5.33	46	4.04
รวม		5,457,956	359	6.58	159	2.91

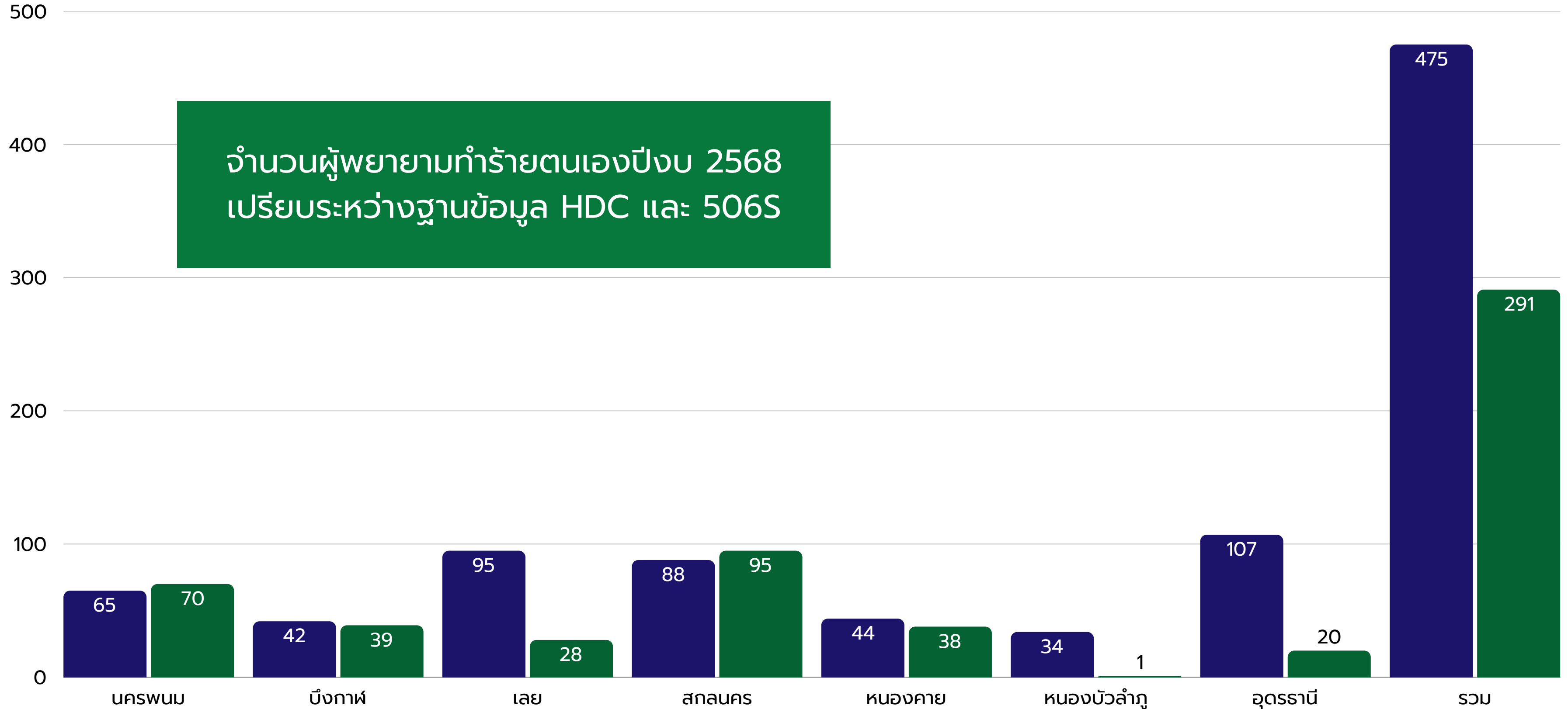
ร้อยละของผู้พยายามฆ่าตัวตายเข้าถึงบริการที่มีประสิทธิภาพ

สกลนคร จำนวน 291/475 คิดเป็น ร้อยละ 61.0 ทำครบ 7 มาตรการ

มาตรการ 7 ด้าน คุณภาพการเข้าถึงบริการ	จำนวนผู้พยายามทำร้ายตนเองได้รับบริการ	ฐานข้อมูล
ได้รับการช่วยชีวิตและยับยั้งพฤติกรรมฆ่าตัวตาย รวมทั้งหมดส่งต่อหน่วยบริการสาธารณสุขได้ทันที	475 ราย	HDC
ได้รับการวินิจฉัยตามเกณฑ์วินิจฉัยโรคหมวด Intentional self-harm (X60-X84)	475 ราย	HDC
ได้รับการสอบสวนโรครณีฆ่าตัวตายและกระทำรุนแรง ต่อตนเอง เพื่อค้นหาและรวบรวมข้อมูลปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยปกป้อง และดำเนิน รวมทั้งประเมิน การเฝ้าระวังการฆ่าตัวตายในครอบครัวและชุมชน	291 ราย	506S V.11
ได้รับการช่วยเหลือจัดหรือบรรเทา ปัจจัยกระตุ้นและปัจจัยเสี่ยง	291 ราย	506S V.11
ได้รับการสร้างเสริมปัจจัยปกป้องและดำเนิน การเข้าถึงวัสดุอุปกรณ์หรือสารพิษที่ใช้ฆ่าตัวตาย	291 ราย	506S V.11
ญาติ หรือผู้ดูแลใกล้ชิดได้รับการเสริมสร้างความรู้ และทักษะสังเกตสัญญาณเตือนและมีช่องทางติดต่อ ที่สะดวกกับเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขที่รับผิดชอบ เฝ้าระวังการฆ่าตัวตายในพื้นที่	291 ราย	506S V.11
ได้รับการเฝ้าระวัง ติดตาม ประเมินความคิดและการกระทำฆ่าตัวตาย อย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เช่น ได้รับการประเมิน 8Q ทุกครั้งที่มารับบริการ หรือประเมินระหว่างติดตามเยี่ยมบ้าน	291 ราย	506S V.11

● HDC ● 506S

จำนวนผู้พยายามทำร้ายตนเองปีงบประมาณ 2568
เปรียบระหว่างฐานข้อมูล HDC และ 506S